

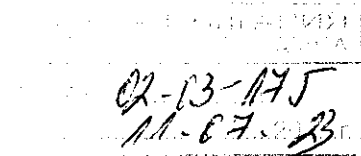
Република България
Администрация на Президента

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Б.к. № 161 К.Д.
Дата 11.07.2023г.

ДО

Г-ЖА ПАВЛИНА ПАНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Приложено Ви изпращам Искане от президента на Република България г-н Румен Радев за установяване на противоконституционност на т. 2 от Решение за изменение на Решение за приемане на процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидати за председател на Сметната палата, представяне и публично оповестяване на документите и изслушването на кандидатите в Комисията по бюджет и финанси, както и процедурата за избор от Народното събрание (обн., ДВ, бр. 55 от 2023 г.; изм., бр. 56 от 2023 г.) и за уреждане на последиците от Решение № 5 на Конституционния съд от 2023 г. по конституционно дело № 5 от 2023 г., прието от 49-ото Народно събрание на 7 юли 2023 г., и обнародвано в ДВ, бр. 59 от 11 юли 2023 г.

Врачкова
г.г. № 102/2023г.
Определни същ-годишни
судис Янаки
12.07.2023г.

уважение,

Ивета Тимева
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР
НА ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Република България
Президент

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

ОТ

РУМЕН РАДЕВ
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

за установяване на противоконституционност на т. 2 от *Решение за изменение на Решение за приемане на процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидати за председател на Сметната палата, представяне и публично оповестяване на документите и изслушването на кандидатите в Комисията по бюджет и финанси, както и процедурата за избор от Народното събрание (обн., ДВ, бр. 55 от 2023 г.; изм., бр. 56 от 2023 г.)* и за уреждане на последиците от *Решение № 5 на Конституционния съд от 2023 г. по конституционно дело № 5 от 2023 г.*, прието от 49-ото Народно събрание на 7 юли 2023 г. и обнародвано в ДВ, бр. 59 от 11 юли 2023 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

На основание чл. 150, ал. 1 и чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията на Република България (КРБ) се обръщам към Вас с искане да обявите за противоконституционна т. 2 от *Решение за изменение на Решение за приемане на процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидати за председател на Сметната палата, представяне и публично оповестяване на документите и изслушването на кандидатите в Комисията по бюджет и финанси, както и процедурата за избор от Народното събрание (обн., ДВ, бр. 55 от 2023 г.; изм., бр. 56 от 2023 г.)* и за уреждане на последиците от *Решение № 5 на Конституционния съд от 2023 г. по конституционно дело № 5 от 2023 г.*, прието от 49-ото Народно събрание на 7 юли 2023 г. и обнародвано в ДВ, бр. 59 от 11 юли 2023 г., като излагам следните съображения в подкрепа на искането:

1. Обстоятелствата по случая

Сметната палата е конституционно установен орган, който се избира от Народното събрание и осъществява контрол за изпълнението на бюджета (чл. 91 от Конституцията). Законът за Сметната палата (ЗСмП, обн., ДВ, бр. 12 от 13.02.2015 г.)

урежда състава на органа, мандата на председателя, заместниците му и членовете на Сметната палата и основанията за тяхното предсрочно освобождаване. Правна уредба на процедурата по избор на председателя и членовете на Сметната палата се съдържа и в Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС, обн., ДВ, бр. 39 от 2 май 2023 г.). По-специално чл. 90 от ПОДНС изисква провеждането на публична процедура за попълването на състава на органи, които се избират изцяло или частично от Народното събрание и дава право на всеки народен представител да предлага кандидати.

По силата на чл. 12, ал. 2 от ЗСмП председателят на Сметната палата, неговите заместници и членовете на палатата имат мандат от 7 години. На 26 март 2015 г. Народното събрание е избрало за председател на Сметната палата Цветан Цветков, а на 9 април същата година е избрало за негови заместници Горица Грънчарова-Кожарева и Тошко Тодоров. Мандатите им са изтекли през 2022 г.

Според чл. 17, ал. 1 от ЗСмП Народното събрание е длъжно да избере председател на Сметната палата три месеца преди изтичане на мандата на действащия председател. През 2022 г. това не е направено. Вместо това на 20 януари 2023 г. 48-ото Народно събрание е взело решение (Обн., ДВ, бр. 8 от 2023 г.) за освобождаването на Цветан Цветков като председател на Сметната палата и е определило заместник-председателя Горица Николова Грънчарова-Кожарева за „председател на Сметната палата до избора на нов председател.“ И двамата са с изтекъл мандат.

Конституционносъобразността на това решение на Народното събрание е оспорена пред Конституционния съд от група народни представители и по тяхното искане е образувано конституционно дело № 5 от 2023 г.

На 22 юни 2023 г. Конституционният съд се е произнесъл с решение по делото и е обявил решението на Народното събрание от 20 януари 2023 г. за противоконституционно в неговата цялост, като по-специално е установил нарушение на чл. 4, ал. 1 от Конституцията, понеже мандатът на председателя на Сметната палата е прекратен „извън законоустановените основания“. Конституционният съд определя действията на Народното събрание като явно нарушение на принципа на правовата държава и ги приравнява на „произвол при осъществяване на власт“ (Решение на КС № 5 от 22 юни 2023 г. по к. д. № 5 от 2023 г., обн. ДВ, бр. 58 от 7 юли 2023 г.). Юридическият ефект от цитираното решение на Конституционния съд се изразява в това, че актът за освобождаване на Цветан Цветков от поста председател на Сметната палата е невалиден от момента на приемането му (Решение на Конституционния съд № 3 от 28.04.2020 г. по к.д. № 5/2019 г.).

На 23 юни 2023 г. Народното събрание е взело Решение за приемане на процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидати за председател на Сметната палата, представяне и публично оповестяване на документите и изслушването на кандидатите в Комисията по бюджет и финанси, както и процедурата за избор от Народното събрание (обн., ДВ, бр. 55 от 2023 г.), с което официално е

поставило началото на нова процедура за избор на членове на Сметната палата по реда на чл. 17 от ЗСмП, включително за председател и заместник-председатели.

На 29 юни 2023 г. това решение на Народното събрание е изменено (обн., ДВ, бр. 56 от 2023 г.), като срокът за подаване на документи за кандидатите е удължен от 7 на 14 дни.

На 7 юли т.г. решението на Народното събрание от 23 юни т.г. е повторно изменено посредством *Решение за изменение на Решение за приемане на процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидати за председател на Сметната палата, представяне и публично оповестяване на документите и изслушването на кандидатите в Комисията по бюджет и финанси, както и процедурата за избор от Народното събрание (обн., ДВ, бр. 55 от 2023 г.; изм., бр. 56 от 2023 г.) и за уреждане на последиците от Решение № 5 на Конституционния съд от 2023 г. по конституционно дело № 5 от 2023 г.* (по-нататък в текста ще бъде сочено като „Решението от 7 юли“).

В първа точка от Решението от 7 юли срокът за подаване на документи се удължава отново, а във втора точка Народното събрание определя, че Горица Николова Грънчарова-Кожарева „изпълнява правомощията на председател на Сметната палата до избора на нов председател“.

Именно тази втора точка е обект на оспорване в настоящото искане.

2. Нарушение на принципа за законност в действията на народните представители (чл. 4, ал. 1 и чл. 67, ал. 2 от Конституцията)

Законността е съставна част от принципа на правовата държава (чл. 4, ал. 1 от Конституцията), а според чл. 67, ал. 2 от Конституцията народните представители действат въз основа на Конституцията и законите на страната. Това означава, че при вземане на решение за промяна в персоналния състав на Сметната палата, Народното събрание трябва да действа въз основа на законовата уредба, която регламентира този процес, а именно – Закона за Сметната палата и ПОДНС.

Втората точка от Решението на Народното събрание от 7 юли т.г. е приета без валидно правно основание. Депутатите са се позовали на чл. 19, ал. 2 от ЗСмП, който им позволява да определят един от заместник-председателите на Сметната палата за временно изпълняващ длъжността председател до избирането на нов председател. Този текст обаче се отнася само до хипотезата, уредена в чл. 19 от ЗСмП, а именно – при предсрочно прекратяване на мандата на председателя. В решението си от 7 юли т.г. Народното събрание не прекратява предсрочно мандата на председателя на Сметната палата и следователно няма и основание да определи заместник-председател за временно изпълняващ длъжността на председател. Нещо повече, Народното събрание вече е започнало процедура за избор на нов председател на Сметната палата по реда на чл. 17 от ЗСмП, т.е. поради изтичане на мандата на председателя. Конституцията не допуска в рамките на процедурата по чл. 17 от ЗСмП Народното събрание да упражнява правомощия, които са обусловени от процедурата по чл. 19 от ЗСмП. Това са две отделни процедури и тяхното смесване нарушава

конституционното изискване за законност в действията на парламента и засяга принципа на правовата държава.

3. Неизпълнение на решение на Конституционния съд (нарушение на чл. 151, ал. 2 от Конституцията на Република България)

От заглавието на оспореното тук Решение на Народното събрание от 7 юли т.г. се разбира, че то урежда последиците от Решение № 5 на Конституционния съд от 2023 г.

На първо място, тези последици не биха могли да бъдат уредени преди да са възникнали. Според чл. 151, ал. 2 от Конституцията решенията на Конституционния съд влизат в сила три дни след обнародването им в Държавен вестник, т.е. Решение № 5 на Конституционния съд е влязло в сила на 11 юли 2023 г. или четири дни след приемане на оспорваното тук решение на Народното събрание.

Освен това обаче Народното събрание е приело т. 2 от Решението от 7 юли т.г. в нарушение на Решение № 5 на Конституционния съд, с което Конституционният съд е обявил за противоконституционно Решението на Народното събрание от 20 януари 2023 г. за освобождаване от длъжност на Цветан Цветков като председател на Сметната палата. Обявените за противоконституционни ненормативни актове, включително и решенията на Народното събрание, са невалидни от момента на тяхното приемане или издаване (Решение на Конституционния съд № 3 от 28.04.2020 г. по к. д. № 5/2019 г.).

Пряка правна последица от обявеното за противоконституционно решение на 48-ото Народно събрание от 20 януари 2023 г. е освобождаването на Цветан Цветков от поста председател на Сметната палата. Действието на решението на Конституционния съд № 5 от 2023 г. е спрямо тази пряка последица и тя отпада с обратна сила. Мандатът на Цветан Цветков като председател на Сметната палата е изтекъл, но той не е освободен от длъжност на валидно правно основание и следователно остава да изпълнява поста до настъпването на една от двете предвидени в Закона за Сметната палата хипотези: или до избирането на нов председател по реда на чл. 17 от ЗСмП, или при настъпване на някои от обстоятелствата, които мотивират предсрочно прекратяване на мандата му по чл. 19 от ЗСмП.

Така от Решение № 5 на Конституционния съд следва, че постът на председател на Сметната палата не е бил вакантен към момента на постановяване на Решението на Народното събрание от 7 юли 2023 г.

Като определя временно изпълняващ длъжността „председател на Сметната палата“ при наличието на титуляр на поста, който не е отстранен на валидно правно основание, Народното събрание не само че не урежда последиците от Решение № 5 на Конституционния съд, но изобщо не се съобразява с тях. В правовата държава неизпълнението на решенията на Конституционния съд, неточното им изпълнение или заобикаляне е нарушение на Конституцията (Решение на КС № 1 от 12 март 2013 г. по к. д. № 5 от 2012 г.).

4. Нарушение на принципа за независимост на Сметната палата (чл. 91, ал.1 от Конституцията)

Както вече беше изтъкнато в становището на президента по к. д. № 5 от 2023 г., Сметната палата е уредена в отделен текст на Конституцията (чл. 91) и е натоварена със задачата „да осъществява контрол за изпълнението на бюджета“. Самостоятелността в конституционната уредба на Сметната палата и естеството на възложената ѝ от Конституцията функция явно навеждат на извода, че органите на Сметната палата трябва да се ползват с независимост спрямо формираното в Народното събрание политическо мнозинство, колкото и значително да е то по своя размер. Без да бъде независима спрямо управляващото политическо мнозинство, Сметната палата не би била в състояние да изпълнява своята конституционна функция.

Във връзка със статута на председателя на Сметната палата само през тази година Народното събрание вече прие едно противоконституционно решение, а посредством оспореното тук търси да заобиколи по недопустим начин решение на Конституционния съд. Като поставя под заплаха независимия статут на Сметната палата, парламентарното мнозинство уронва принципа за правовата държава, но също така подкопава и демократичния характер на управлението, защото препяства налагането на отговорност и отчетност над актовете на правителството.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

По изложените съображения се обръщам към Вас с искане да обявите противоконституционност на т. 2 от *Решение за изменение на Решение за приемане на процедурни правила за условията и реда за предлагане на кандидати за председател на Сметната палата, представяне и публично оповестяване на документите и изслушването на кандидатите в Комисията по бюджет и финанси, както и процедурата за избор от Народното събрание (обн., ДВ, бр. 55 от 2023 г.; изм., бр. 56 от 2023 г.)* и за уреждане на последиците от *Решение № 5 на Конституционния съд от 2023 г. по конституционно дело № 5 от 2023 г.*, прието от 49-ото Народно събрание на 7 юли 2023 г. и обнародвано в ДВ, бр. 59 от 11 юли 2023 г., поради противоречие с чл. 4, ал. 1, чл. 67, ал. 2, чл. 91, ал.1 и чл. 151, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Предлагам да конституирате като заинтересовани институции Народното събрание, Министерския съвет и Сметната палата.

РУМЕН РАДЕВ

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ